

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ΄ ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

1. Η ποίηση της Πολυδούρη δεν προκύπτει από την επιθυμία της να διεκδικήσει μια θέση στην πόλη των «ιδεών», αλλά από την ανάγκη της να εξωτερικεύσει το συναισθηματικό της κόσμο με τρόπο ποιητικό. Όπως εύστοχα παρατηρεί ο Κ. Στεργιόπουλος τα έργα της μοιάζουν με σελίδες ημερολογίου ή με ερωτικές επιστολές που έχουν συγκεκριμένο αποδέκτη.

Πράγματι το βιοματικό στοιχείο είναι κυρίαρχο και αποτελεί την πρώτη ύλη των ποιημάτων της. Η μεταστοιχείωση γίνεται αυτόματα, φυσικά, πηγαία. Στο «Μόνο γιατί μ' αγάπησες» ο έρωτας με όλες τις αποχρώσεις του (μελαγχολία, νοσταλγία, περιπάθεια, τρυφερότητα, απελπισία) είναι μια ρεαλιστική κατάσταση ζωής που μετατρέπεται σε Τέχνη.

Η ποιήτρια στραμμένη στο παρελθόν (ρήματα σε χρόνο Αόριστο) αναπολεί τον έρωτα που της χάρισε εκείνος, σε αντανάκλαση της δικής της αγάπης. Με τόνο έμμεσα εξομολογητικό αποκαλύπτει τα βαθιά της αισθήματα και ξαναζεί τον έρωτά της, όπως ακριβώς θα γινόταν αν έγραφε στο ατομικό της ημερολόγιο.

Εξάλλου γίνεται αντιληπτό πως η Πολυδούρη δε νιώθει την ανάγκη να απευθυνθεί σε ακροατήρια αλλά να συνομιλήσει με το αγαπημένο «εσύ» (χρήση α και β ενικού προσώπου, αποστροφή «ωραία»). Όμως το «εσύ» δεν υπάρχει πια («που βασίλευσες»). Έτσι, αποδέκτης αυτής της «ερωτικής επιστολής» γίνεται η ίδια (ο αποστολέας) που βιώνει με περισσότερη ένταση και ποιότητα το ερωτικό της συναίσθημα.

2. Σ' ολόκληρο το ποίημα υμνείται η δυναμική του έρωτα και η επίδρασή του στη ζωή, την ύπαρξη και την τέχνη της ποιήτριας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι τα εξής:

A. Στη δεύτερη στροφή η απτική επαφή, η υλική διάσταση του έρωτα («με κράτησες στα χέρια σου», «με φίλησες στο στόμα») είναι εκείνη που χαρίζει εξωτερική και εσωτερική ομορφιά, που εξωραΐζει («είμαι ωραία») και εξαγνίζει («σαν κρίνο ολάνοιχτο») την ποιήτρια. Ακόμη και τώρα που η ερωτική σχέση έχει λήξει (ρήματα σε χρόνο αόριστο: «κράτησες», «φίλησες») το ερωτικό σκίρτημα διατηρείται, το πάθος δε σβήνει (ρήματα σε χρόνο ενεστώτα «είμαι», «έχω», προσθήκη του «ακόμα»).

B. Στην τρίτη στροφή η συνειδητοποίηση της ειλικρίνειας των συναισθημάτων του αγαπημένου της («με την ψυχή στο βλέμμα») την αναδεικνύει, την επιβεβαιώνει, την καταξιώνει ως προσωπικότητα («περήφανα... στέμμα»).

Με εικόνες, όπως οι παραπάνω, που πηγάζουν από ένα ρεαλιστικό γεγονός αποδίδεται το συνολικό και καταλυτικό αποτέλεσμα του έρωτα. Η ποιήτρια με

τρόπο άμεσο και παραστατικό εκφράζει τη δύναμη του έρωτα. Η απόσταση του χρόνου λειτουργεί σα διαδικασία απόσταξης και όχι απώλειας του συναισθήματος. Ο έρωτας ως ζωντανή και παρούσα ανάμνηση νικά το φράγμα του χρόνου και του θανάτου, είναι υπέρτατη αξία άφθαρτη και αιώνια.

3. Το ποίημα οργανώνεται σε στροφές, καθεμία από τις οποίες αυτονομείται νοηματικά με το σχήμα του κύκλου. Κάθε στροφή «ανοίγει» και «κλείνει» με τον ίδιο στίχο, γεγονός που προσδίδει αυτοτέλεια στο περιεχόμενό τους. (π.χ. β' στροφή → σωματική διάσταση του έρωτα, γ' στροφή → ψυχική διάσταση του έρωτα κ.λπ.).

Εκτός όμως από δομακό ρόλο, το κυκλικό σχήμα έχει και λειτουργία στην αισθητική του ποιήματος. Η επανάληψη του 1^{ου} στίχου στον 5ο κάθε στροφής παράγει και ηχητικό αποτέλεσμα. Θυμίζει επωδό που δίνει στο ποίημα ρυθμό, μουσικότητα και μελωδικότητα, δηλ. την αίσθηση ενός τραγουδιού.

4. Στην τελευταία στροφή η ποιήτρια αποκαλύπτει ότι η ζωή της απέκτησε νόημα εξαιτίας της αγάπης Εκείνου. Ο τρόπος με τον οποίο της εκδήλωσε τα συναισθηματικά του («τόσο ωραία με αγάπησες») ήταν αυτός που μίλησε στην καρδιά της και έδωσε σκοπό στη μέχρι τότε μάταιη ζωή της: να τον αποσπάσει από την πεζή πραγματικότητα και να τον «ταξιδέψει» στη χώρα του ονείρου («έζησα, να πληθαίνω τα όνειρά σου»). Τώρα λίγο πριν από το δικό της τέλος και ενώ ο αγαπημένος της, ο ιδανικός «ωραίος» της ερωτευμένης ψυχής, δεν είναι πιο κοντά της («που βασιλεύεις»), νιώθει ολοκληρωμένη απ' όσα έχει γευτεί μαζί του και περιμένει χωρίς φόβο, αλλά με γλυκιά εγκαρτέρηση, το θάνατο («έτσι γλυκά πεθαίνω»).

5. Τέσσερις φράσεις αντιπροσωπευτικές της δύναμης του έρωτα είναι οι εξής:

- A) «Σβήσε τα μάτια μου, μπορώ να σε κοιτάζω».
- B) «Τ' αυτιά μου σφράγισέ τα, να σ' ακούω μπορώ».
- Γ) «Σταμάτησέ μου... με το κεφάλι».
- Δ) «Εγώ μέσα στο αίμα μου θα σ' έχω πάλι».

Σ' ολόκληρο το ποίημα και ειδικότερα σ' αυτές τις φράσεις διαφαίνεται η καταλυτική, η κυρίαρχη επίδραση του έρωτα στην προσωπικότητα του ατόμου.

Ακόμα και χωρίς τη μεσολάβηση των αισθήσεων ο ερωτευμένος μπορεί να ανακαλέσει στη μνήμη του, να «αισθητοποιήσει» το «εσύ» αφού έχει «καταγράψει» τη μορφή και τον ήχο της φωνή του αγαπημένου προσώπου και ανά πάσα στιγμή είναι σε θέση να τα ανακαλέσει. Ταυτόχρονα η απόρριψη της ερωτικής προσφοράς από το «εσύ» δεν καταργεί το ερωτικό συναίσθημα, καθώς η αγάπη είναι μονόδρομος, μια μοναχική πορεία που προκύπτει ανεξέλεγκτα και ανεξάρτητα από την ανταπόκριση του άλλου.

Τόσο η ζωή όσο και η ίδια η ύπαρξη του ατόμου νοηματοδοτούνται από τον έρωτα. Το «εγώ» διαλύεται, αναδιαμορφώνεται και καθορίζεται από το «εσύ». Η ταύτιση είναι το φυσικό επακόλουθο. Ο ερωτευμένος αδιαφορώντας για οτιδήποτε άλλο, ακόμη και για τον ίδιο του τον εαυτό, βρίσκει την ευδαιμονία στη

νοσταλγική αναπόληση και στην ανιδιοτελή προσφορά ολόκληρης της ύπαρξής του στο σύντροφό του.

Είναι φανερό λοιπόν πως ο Ρίλκε, όπως και η Πολυδούρη, μιλούν για τον εξιδανικευμένο έρωτα. Τον έρωτα που βιώνεται με ένταση και πάθος ακόμη και ως ανάμνηση, που καταργεί την ύλη, που παραβιάζει τους φυσικούς νόμους, που είναι απόλυτος, ανεξάντλητος, ακατάλυτος, αιώνιος.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΚΑΛΑΜΑΤΑ
«ΕΠΙΛΟΓΗ»